Finalitza la primera fase del projecte de recuperació patrimonial a la vil·la romana de Mas dels Frares (Constantí)

El passat 27 de juliol es van exposar els resultats globals de les excavacions arqueològiques efectuades al jaciment de Mas dels Frares (Constantí, Tarragona) entre els anys 2019 i 2021, amb el suport del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, l'Ajuntament de Constantí i el Consell Regulador de la Denominació d'Origen Catalunya, i la col·laboració del Celler Experimental Mas dels Frares (Facultat d'Enologia de la URV).

El **projecte de recuperació patrimonial a la vil·la romana de Mas dels Frares**, dirigit per l'investigador de l'ICAC Josep Maria Macias, combina recerca, docència i divulgació; amb la voluntat de documentar una vil·la romana que vinculi la recerca amb les activitats formatives del Celler Experimental Mas dels Frares.

> Els treballs arqueològics de l'ICAC han servit per caracteritzar el nivell de conservació del jaciment romà, alhora que s'ha constatat el ventall cronològic de la vil·la. S'han trobat vestigis d'una primera fase d'ocupació del segle I aC, com correspon a l'actual àrea de Constantí, una de les primeres zones de l'*Ager Tarraconensis* que fou conreada a partir de colons itàlics.

Les darreres evidències se situen en el segle VII dC, a les acaballes del període visigòtic. L'època d'esplendor del jaciment cal ubicar-la entre els segles I-III. Un dels fets anecdòtics més rellevants ha estat la recuperació d'un abocament d'ostres fruit d'un àpat rellevant.

Els treballs agrícoles d'època moderna i contemporània a les finques de la zona han afectat profundament la possibilitat de registrar correctament els indicis del magatzem vinícola de la zona, de manera que les troballes més significatives es centren en una sèrie de dipòsits que podrien tenir relació amb aquesta activitat. També, s'ha ampliat el coneixement del

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

conjunt termal i s'ha posat de rellevància una important disponibilitat de recursos hídrics a la vil·la romana.

La intervenció arqueològica més recent al jaciment de Mas dels Frares ha tingut lloc **del 28 de juny al 30 de juliol** de 2021, dia en què es va procedir a cobrir les restes arqueològiques del jaciment perquè es puguin conservar correctament. Els treballs formen part del projecte de recerca Estudi i difusió de la vil·la romana del Mas dels Frares (Constantí, Tarragonès), I Fase (Projecte quadriennal CLT009-18-00100, amb el suport del Departament de Cultura), sota la coordinació de Josep Maria Macias, cap de l'equip de recerca en Arqueologia Cristiana i de l'Antiguitat Tardana, i la direcció tècnica de Karen Fortuny, Francesc Rodríguez i Ada Lasheras.

La campanya 2021 ha comptat també amb la participació de 12 estudiants del Grau d'Història de l'Art i Arqueologia (URV), del Màster en Recerca Avançada en Estudis Humanístics (URV) i del Grau d'Arqueologia de la Universitat Complutense de Madrid, que han pogut participar, en la vessant pedagògica del projecte, en les tasques d'excavació arqueològica, dibuix arqueològic, consolidació arquitectònica i estudi de materials.

Els treballs d'excavació tenen una part important de docència, amb la participació d'estudiants de la URV i altres universitats. En la foto, dues estudiants etiqueten peces de ceràmica trobades al jaciment.

En l'acte de presentació de resultats, en una emissió en directe del programa #ToquemPedra a Tarragona Ràdio, l'alcalde de Constantí, **Òscar Sánchez** ha posat en valor la contribució dels treballs de recerca i formació per al municipi de Constantí.
L'Ajuntament, des dels inicis del projecte, ha donat suport i ha contribuït a la iniciativa de l'ICAC i la URV per a fomentar l'estudi del jaciment.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

Al terme de Constantí hi ha també la vil·la romana de Centcelles, única a tota la península Ibèrica per l'estat de manteniment de la cúpula i que és una mostra del valor del patrimoni cultural i històric del municipi. Sánchez s'ha mostrat satisfet de la tasca que l'ICAC està duent a terme al jaciment i s'ha mostrat favorable a engegar noves iniciatives de conservació i difusió d'aquest patrimoni.

Josep Maria Macias (ICAC) ha acompanyat l'alcalde de Constantí, Òscar Sánchez, i la regidora de Cultura, Dolors Fortuny, en una visita al jaciment de Mas dels Frares. Foto: ICAC.

Per la seva banda, **Fernando Zamora**, responsable del Celler experimental Mas dels Frares de la URV, ha destacat l'objectiu de docència d'aquest projecte: "el Celler produeix tres coses, i en ordre d'importància són: en primer lloc, enòlegs i enòlogues, formació; en segon

lloc, recerca; i per últim, vi. I una petita part d'aquesta producció l'embotellem i està al mercat; i tenim un cert prestigi perquè fem uns vins molts bons".

L'objectiu és que els estudiants aprenguin tant la tecnologia necessària com la part artesana del vi, doncs **la producció del vi és una combinació de ciència i artesania**. A les terres del Celler s'hi conreen diverses varietats de vi i els estudiants poden desenvolupar totes les tasques relacionades amb el procés de producció del vi, des del conreu fins a la distribució del producte elaborat. Tot, en les instal·lacions que la Facultat d'Enologia de la URV té a les terres de Mas dels Frares, en funcionament des de fa més de vint anys.

Escolta el **podcast** del programa #ToquemPedra a Mas dels Frares a la web de Tarragona Ràdio.

Fernando Zamora (URV), amb Josep Maria Macias (ICAC) i Núria Cartanyà (Tarragona Ràdio), durant l'emissió del programa Toquem Pedra. Foto: ICAC.

La presentació de resultats d'aquesta primera fase del projecte ha comptat, també, amb la participació de **Clara Dalmau**, sommelier del Consell Regulador de la Denominació d'Origen Catalunya. Dalmau ha destacat els valors de la tradició vitivinícola de Catalunya i ha manifestat el suport de l'entitat al projecte de recuperació patrimonial al voltant del jaciment de Mas dels Frares, amb què col·labora des dels seus inicis.

Dalmau ha obsequiat els assistents amb un tast de vins en què ha combinat un vi rosat (Viña Esmeralda, de 2020) amb un vi negre (Plana d'en Fonoll, de 2018), dos productes ben

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

diferents i que són mostra, alhora, dels diferents estils de cellers que podem trobar dins la DO Catalunya, que inclou tant cooperatives, com cellers experimentals fins a bodegues de gran tradició. Fernando Zamora s'ha unit al tast amb un vi blanc produït al Celler de Mas dels Frares (vi blanc URV), també emparat a la DO Catalunya.

Clara Dalmau, sommelier de la DO Catalunya, ha obsequiat els assistents a l'acte amb un tast de vins. Foto: ICAC.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

Una vil·la romana amb estructures productives de caire vinícola

La **vil·la romana del Mas dels Frares** s'ubica al terme municipal de Constantí, a 1,5 km d'aquesta localitat i al costat del Celler experimental Mas dels Frares de la Facultat d'Enologia de la URV. Hi ha indicis arqueològics que apunten a l'existència d'una vil·la romana amb estructures productives de caire vinícola. Es tracta d'un jaciment construït durant el canvi d'Era que perdurà fins al segle VII. En les campanyes arqueològiques de 2019 i 2020 s'ha pogut constatar que era una vil·la senyorial i s'hi han trobat restes d'un magatzem agrícola amb grans tenalles, que ha estat afectat durant els darrers segles.

Els treballs arqueològics en aquesta vil·la romana van començar el 2019, en el marc d'un conveni de col·laboració entre la Universitat Rovira i Virgili (URV), l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica (ICAC) i l'Ajuntament de Constantí per a potenciar la recerca arqueològica al jaciment rural de Mas dels Frares i valorar l'entitat patrimonial d'aquesta vil·la romana de l'antic *territorium* de Tàrraco. El projecte compta també amb el suport del Consell Regulador de la Denominació d'Origen Catalunya. La recerca s'emmarca en un projecte quadriennal finançat pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

En les excavacions de 2020, sota la direcció de les investigadores Karen Fortuny i Ada Lasheras, i amb la participació d'estudiants del Màster interuniversitari en Arqueologia Clàssica (URV-UAB-ICAC) i del Grau d'Història de l'Art i Arqueologia de la URV es va poder veure la magnitud de la vil·la i constatar que era **una vil·la senyorial**. Els treballs d'excavació van seguir una estratègia de petits sondejos al terreny per a traçar l'abast del jaciment.

Un dels trets més destacables de l'elaboració de vi a Catalunya és precisament la seva llarga tradició, des de que fenicis i romans van arribar a les nostres costes. La recerca de l'ICAC

pot aportar nous testimonis històrics d'aquesta mil·lenària tradició i demostrar que en un espai contigu al mateix Celler experimental Mas dels Frares, on avui dia es formen futurs enòlegs, ja s'hi feia el vi en l'època romana.

L'Institut Català d'Arqueologia Clàssica és un **centre CERCA** creat com a consorci el 2003 per la Generalitat de Catalunya i la Universitat Rovira i Virgili. Té la seu a Tarragona, ciutat reconeguda com a Patrimoni Mundial per la UNESCO l'any 2000, i està especialitzat en la recerca i formació avançada en arqueologia clàssica.
